

TEMA 8: HELHEDSPANEN LÆGGER YDERLIGERE PRES PÅ KLIMA OG BIODIVERSITET

Helhedsplanen vil skade både klima og biodiversitet, de mest presserende kriser for menneskeheden og kloden

Jeg er imod den del af "Helhedsplan for strategisk byudvikling i og omkring Hjortshøj", som omhandler bebyggelse ved Østergårdstoften af følgende grunde:

- Helhedsplanen vil få en klar negativ indvirkning på klima- og biodiversitet både i Hjortshøj området og i kommunen som helhed. Både klima og biodiversitet er i forvejen ekstremt presset, langt ud over deres grænser. Vi kan ikke yderligere tillade os at forøge disse kriser.

Biodiversitet kræver plads til natur. Klima kræver at alle anlæg reducerer udledningerne. Helhedsplanen er det stik modsatte: Helhedsplanen indebærer flere (klimabelastende) boliger og mindre plads til naturen. Den indebærer mere trafik og et større klimaaftryk fra de mange nye boliger, hvor der nu er skov, natur og regenerative jordbrug.

- Forskning fra 2020 udført af Københavns Universitet, Antropologi fakultetet, viser, at Andelssamfundet i Hjortshøj er et vigtigt eksperimentarium for bæredygtige tiltag, som kommunens planer vil forringe og true. Andelssamfundets udledninger af CO2 ligger ifølge disse analyser 30-40% under de gennemsnitlige udledninger i samfundet i øvrigt. Disse forskningsresultater understøtter tidligere forskning fra 2008 af tre økosamfund, herunder Andelssamfundet i Hjortshøj, nemlig Kaj Hansens studie "Lifestyle as Climate Strategy". Rapporten viste at AIH har et klart lavere klimaaftryk - minimum 30% - end samfundets gennemsnit.

Helhedsplanen for Hjortshøj vil betyde at fælleslandbruget, som er udviklet gennem 30 år af AIH sammen med lokale fællesskaber og dets seneste videreudvikling i form af "Høsteriet" vil være truet.

Fælleslandbruget, Høsteriet og Lavskoven udgør væsentlige elementer i Andelssamfundet og dermed den model for bæredygtig omstilling af lokal samfund, som det repræsenterer. Det skal vi ikke ødelægge, men tværtimod fremme og anvende som model for andre lokalsamfund og bykvarterer i Aarhus.

- Helhedsplanen forringer mulighederne for vigtige borgerdrevne initiativer og for en byudvikling baseret på et samspil mellem de mange lokale fællesskaber, som borgerne har iværksat gennem de sidste 30 år. Fællesskaberne har formået at skabe unikke betingelser for fremtidens demokrati og visionære koblinger mellem borger og natur som fremmer biodiversitet og reducerer vores klimaaftryk.

- Helhedsplanen har direkte negativ indvirkning på inklusionstiltag for borgere med særlige behov; disse tiltag er skabt gennem mange års indsats fra lokale borgere med støtte fra kommunen.

- Helhedsplanen fortsætter en politik for byudvikling som truer Aarhus med at blive en af de mest klima- og biodiversitetsbelastende kommuner i landet, ganske uden forståelse for natur- og miljøhensyn. Stik mod de parametre som fremsynede kommuner skal repræsentere for at skabe en bæredygtig udvikling.

Vi opfordrer derfor til, at de anviste arealer til fremtidig boligbebyggelse i Hjortshøj udtages af Helhedsplanen.

Baggrunden for disse punkter uddybes i det følgende -

1. Andelssamfundet er en model for klima- og biodiversitetsindsats

Fra 2017-2020 gennemførte det danske forskningsprojekt COMPASS en analyse af en række miljøfællesskaber, heriblandt af *Andelssamfundet i Hjortshøj*. Resultatet var sigende: Klimabelastningen i form af CO2 aftryk viste sig at ligge 30-40% under landsgennemsnittet. Tidligere analyser har som nævnt vist samme resultat.

Resultatet skyldes ifølge forskningen Andelssamfundets 'fælles fysiske og sociale strukturer'. Dvs. dets indretning med et lokalt landbrug der producerer fødevarer på en bæredygtig måde, med bæredygtige huse, dets brug af vedvarende energi, deleordninger med fælles el-biler og el-cykler.

En dagligvarebutik med økologiske varer (bl.a. fra landbruget), fællesspisning og genbrugsbutikker m.m. er andre dele af forklaringen.

Tilsammen har disse ting skabt et unikt forbillede for omstillingen til bæredygtighed. En model, der viser hvordan vi kan indrette os med en fremtidig livsstil, som er langt mere bæredygtig end den nuværende, en livsstil som udgør et meget væsentligt element i en samlet klimastrategi for ethvert land.

Det er bl.a. derfor, Andelssamfundet i Hjortshøj årligt modtager besøg af turister fra alle dele af verden og har organiseret rundvisninger med fortællingen om de fællesskaber og den hverdag, der er grundlag for den langt større bæredygtighed, og gennem årene har modtaget priser for sit arbejde.

Landbruget er en central del af Andelssamfundet i Hjortshøj. Det består bl.a. af:

* **Grøntsagsordningen**, hvor mere end 100 lokale beboere fra Hjortshøj Landsby og lokalsamfund samt AIH hjælpes om at producere mere end 30 forskellige slags giftfrie grøntsager til mange måneders forsyning. Andelssamfundet producerer med andre ord lokale, giftfrie, emballagefrie, transportfrie, sunde grøntsager og understøtter derved en plantebaseret livsstil og lærer gennem produktionsprocesserne unge og voksne, hvordan man kan dyrke sine egne fødevarer lokalt.

* **Dyrehold** med over 200 høns i mobilt hønsehus, der lever under dyrevenlige forhold, afgræsser og gøder skiftende områder og producerer sunde, velsmagende græs-æg til lokal forsyning og salg for alle i området.

* **Geder og grise** er store attraktioner for familier med mindre børn, institutioner og skoler. De passes af frivillige og kødet fra de voksne dyr sælges i Høkeren, Vimbyfondens økologiske dagligvarebutik, som er åben for lokalsamfundet.

* Andelssamfundet har i mange år haft **køer** som afgræsser og gøder markerne (vi afventer i øjeblikket et nyt staldprojekt og har derfor ikke køer p.t.).

* På markerne dyrkes **korn og grøntsager**; der vokser **kløvergræs**, som lagrer CO2 og opbygger jordens humuslag og frugtbarhed. Landbruget er indrettet med **sædskifte**, så jordens indhold af næringsstoffer får maksimale betingelser.

* **Kornet** er økologisk, dyrket uden pesticider og kunstgødning og er af meget høj kvalitet. Det sendes til Aurion, som kværner kornet til mel, hvoraf AIH genbruger til produktion af brød i eget bageri. Bageriet sælger sine produkter i Høkeren – lokalt, giftfrit, uden emballage, selvproduceret fødevarer = principperne fra fremtidens fødevarerforsyning.

* **Frugtplantage**. AIH har indrettet sig med en æbleplantage, som producerer økologisk æblemest. Der er etableret bistader, så der skabes en kobling mellem bistader, honningproduktion og frugtplantagen.

* AIH har et projekt '**økologisk skolegård**' som arbejder med formidling til besøgende skoleklasser, børnehaver og andre større grupper og er på den måde med til at formidle omstillingen til praksis og hverdag til kommende generationer.

* Projektet '**Vild med Vilje**' arbejder for at indrette hotspots med biodiversitet, vild natur og arts mangfoldighed.

Landbruget foregår i samspil med '**spor i landskabet**' som består af en række af vandrestier, bålplads, siddepladser, der inviterer områdets familier og børn til at vandre i landskabet og nyde dyrene, frugtbarheden, fuglelivet og naturen.

* Det kombineres med **høstmarked**, hvor Andelssamfundet hvert år får besøg af 600-800 borgere, der ser hvordan Andelssamfundet har indrettet sig.

Samlet skaber dette en fortælling og en formidling både lokalt og videre ud, som handler om en livsstil, der tager ganske anderledes hensyn til klima og biodiversitet. Om at indrette sig med en anden og mere bæredygtig hverdag.

Det er det, Helhedsplanen nu vil destruere ved at udstykke arealer til boliger ved Hjortshøj.

Helhedsplanen planlægger at udtage 6 hektar, 40% af et i forvejen beskedent driftsareal til landbrugets mange aktiviteter på 15 ha.

Helhedsplanen vil bl.a. give plads til flere rækker af nye rækkehuse, 400-600 boliger.

Men det er ingen naturlov, at Aarhus skal lægge grunde til hus med have hele vejen rundt. Måske skal Aarhus ikke ende med at blive et betonby kombineret med en ørken af parcelhusforstæder.

Måske skal vi passe på naturen, dét vi har tilbage af den. Passe på de grønne kiler og åndehuller omkring større byer som Aarhus, steder hvor det er muligt at tage hensyn til biodiversitet, natur og miljø.

Måske skal vi prioritere klima højere end kommunens skatteindtægter fra stadigt flere nye skatteborgere. Indrette os bæredygtigt og prioritere dét og kommende generationer, frem for at prioritere en årlig tilflytning på 5.000 nye borgere, som 'vi' – politikerne - kun tager imod, fordi det er en del af Byrådets vækstplaner: At blive flere skatteborgere og dermed give et større skattegrundlag.

Vi er nødt til at standse den politik inden den ødelægger klima og miljø. Politikernes væksttænk rummer intet hensyn til kloden, til klimaet og miljøet endside den truede biodiversitet. De giver ikke plads til at tage hensyn til fremtidige generationer. Det handler kun om én ting: Penge.

Udstykning til 400-600 nye boliger vil betyde en forøgelse af transporten omkring Hjortshøj på ca. 10%. Hver bolig udløser i gennemsnit 1,4 tilkommende biler, altså små 500 ekstra biler som på daglig basis tilfører atmosfæren CO₂, partikler og giver flere støjgener, samt mere årsag til trafikulykker.

Trafikbelastningen vil især blive voldsom på Virupvej, i området omkring stationen og skolen og på Hjortshøj Møllevej og Gammel Kirkevej. Det er områder, som i forvejen er trafikbelastede.

Men kloden og vi er på vej ind i megakriser; IPCC's seneste rapporter fortæller det umisforståeligt. Det kan vi ikke tillade os at sidde overhøring. Derfor skal vi heller ikke beskære og decimere de meget få, virkelig visionære tiltag der er inden for bæredygtighed i Aarhus. Vi skal tværtimod støtte dem og udbrede dem.

Andelssamfundet i Hjortshøj lokalområde er et vigtigt eksempel på fremtidens bæredygtighed.

Det skal støttes og understøttes, ikke ødelægges og begrænses. Det håber vi, Byrådet vil forstå. Kommunens klimaplan for de kommende år taler sit tydelige sprog om nødvendigheden af at omstille til bæredygtighed straks. Målet er nul-udledning af CO₂ i 2030. Det har man ikke en kinamands chance for at nå, hvis man vedbliver med at udbygge byen ud fra den fossile fortids modeller.

Hvordan i alverden skulle man kunne nå det, hvis man blot fortsætter med at bygge mere og nedlægge de efterhånden få tilbageværende grønne åndehuller til fordel for mere klimaskadeligt byggeri og transport?

Kommunens Helhedsplan tilsidesætter borgerdrevne initiativer, der skaber fællesskaber, lokale jobs og inklusion

Frivillighed og borgerdreven lokalsamfundsudvikling.

Alt arbejde i forbindelse med AIH's landbrug varetages af lokale frivillige i en række fællesskaber, - "kompetencegrupper". Det samme gælder de mange andre initiativer som gør Andelssamfundet og lokalsamfundet omkring Landsbyen Hjortshøj til et levende, dynamisk sted.

Landsbyfællesskabet i Hjortshøj er stærkt. Der bliver skabt festivaler, teater- og kulturarrangementer, spillet musik, samlet ind til og fået bygget et Multihus.

Andelssamfundet i Hjortshøj er en kraftfuld dynamo i hele dette landsbyfællesskab.

I de sidste 30 år har livet i og omkring Andelssamfundet været baseret på visioner og stærke værdier. Det har handlet om indbydende rummelige fællesskaber, social ansvarlighed, inklusion og en borgerdreven landsbyudvikling.

Det er alt det, Aarhus Kommune så stærkt plæderer for, når Byråd og forvaltning taler fremtidens Aarhus og Klimaansvarlighed. Nu vil Helhedsplanen reducere præcis disse initiativer, når den trækker afgørende arealer ud og dermed reducerer de rammer, hvorunder fællesskaberne skal trives og foregå.

Men fremtidens bæredygtighed skal netop skabes gennem borgerdrevne initiativer som i samspil med kommunerne og det lokale erhvervsliv indretter hverdagslivet med klimahensyn og demokrati. Hvor vi som borgere selv tager ansvar, så det ikke er politikernes ansvar at skulle tackle omstillingen alene.

Så er det et ualmindeligt forkert signal at sende til Aarhus borgere, at kommunens bystyre vil blæse på borgerstyrede initiativer, der har skabt bæredygtighed, blæse på lokale fællesskaber og borgernes klimaansvarlighed. Ovenikøbet samtidig med at man er i færd med at formulere den sidste og afgørende *Klimahandlingsplan* inden 2030.

Hjælp os med at passe på landbruget og dermed på Hjortshøj

Landbruget er en stærk skaber af sociale fællesskaber. Ikke bare konkrete arbejdsfællesskaber, men landbruget er også et sted, hvor nytilflyttede får skabt deres første kontakter i Hjortshøj, og hvorfra der til stadighed kommer nye tilbud om aktiviteter og social inklusion til alle i området. Det er her borgere kan mødes på uformel vis i et større lokalt meningsfuldt fællesskab. Det er her man går tur med familien om aftenen forbi Høsteriet og Fælleslandbruget, fordi klappe-gederne, grisene, hønsene osv.

Helhedsplanens inddragelse af arealer vil reducere og dermed ødelægge disse vigtige funktioner. Med landbruget og Andelssamfundet som omdrejningspunkt har indbyggerne i Hjortshøj fundet lokale løsninger på globale udfordringer, og de har gjort det i et stærkt partnerskab med politikere og forvaltningen i Århus Kommune.

Som jeg og vi ser det, er det netop sådanne initiativer, der skal til, hvis de kommende års store indsats for omstillingen til bæredygtighed skal blive til virkelighed.

Det er mange borgeres frivillige arbejde gennem mange år, der har skabt disse fællesskaber og en levende og attraktiv landsby med overskud til at påtage sig et socialt ansvar og samtidig tænke i klima- og biodiversitetshensyn. Det er præcis sådanne initiativer, der skal til for at fastholde en positiv og fremsynet byudvikling.

Det bør snæversyn og jagt på nye skatteydere hos Aarhus politikere ikke ødelægge.

Andelssamfundet har udviklet sociale, miljømæssige og økonomiske løsninger, som Århus kan være stolt af, og som kan inspirere folk. Det er ikke kommet af sig selv - det har taget 30 år at skabe.

Vi opfordrer til, at der indledes en tæt dialog om, hvordan borgere og kommune kan opnå en effektiv beskyttelse af de kvaliteter, der findes i Hjortshøj.

Politikere og Århus Kommune kan støtte denne udvikling ved at hjælpe indbyggerne i Hjortshøj med en fastholdelse af arealet, fremtidssikre arealet til landbrugsdrift i form af langtidsforpagtning og lokalplanlægning og i sidste instans hjælpe det borgerinitiativ, der senest er taget med henblik på eventuelt at købe de 15 hektar til fremtidig fastlåsning til landbrugsformål med et særligt hensyn til borgere med særlige behov.

Forudsætningen for det hele er, at der ikke udtages arealer af det nuværende forpagtningsareal.

Vi håber på politikernes og Århus Byråds hjælp til dette. I første omgang ved at undlade de foreslåede arealudlæg i Helhedsplanen for Hjortshøj.